

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Средняя общеобразовательная школа №8 г.Нурлат Республики Татарстан»

«Рассмотрено»

Руководитель ШМО
МБОУ «СОШ № 8 »

М.М. /
Ф.И.О.

Протокол № 1 от
«27» 08 2018 г.

«Согласовано»

Заместитель руководителя
по УР МБОУ «СОШ № 8»

В. / Т.А. /
Ф.И.О.

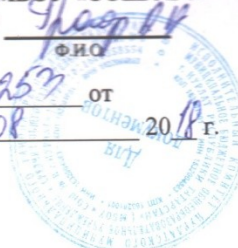
«28» 08 2018 г.

«Утверждено»

Директор МБОУ «СОШ № 8»

И. / И.А. /
Ф.И.О.

Приказ № 257 от
«29» 08 2018 г.

Рабочая программа
учебного предмета «Родная (татарская) литература»
для русскоязычных учащихся 9А класса
Ахметовой Гузалии Исламовны,
учителя родного языка и литературы,
первой квалификационной категории.

Принята на заседании
педагогического совета школы
протокол № 1 от 29 августа 2018 г.

2018-2019 учебный год

Аңлатма язуы

Эш программасы түбәндәге документларны исәпкә алып төзелде:

-Россия Федерациясенең “Россия Федерациясендә белем бирү турында”гы Федераль Законы (№273, 29.12.2012);

-Россия Федерациясенең “Россия Федерациясе халык телләре турында”гы Законы (№1807-1, 12.03.2014);

-Татарстан Республикасының “Мәгариф турында”гы Законы (№68-ТРЗ 22.07.2013);

-Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы муниципаль бюджет гомумбелем бирү учреждениесе “8 нче урта гомуми белем бирү мәктәбе” нең 2018-2019нчы уку елына уку планы;

-Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы муниципаль бюджет гомумбелем бирү учреждениесе “8 нче урта гомуми белем бирү мәктәбе” нең гомуми белем бирүнең төп уку программасы.

Программа рус телендә урта(тулы) гомуми белем бирү мәктәпләре өчен татар теле һәм әдәбиятыннан үрнәк программалар: 1-11 сыйныфлар. – Казан Татарстан китап нәшрияты, 2018. буенча атнага 1 сәгать исәбеннән елга 34 сәгать итеп төзелде.

Эш программасын тормышка ашыру өчен, түбәндәге уку-методик комплекты файдаланылды.

1.Рус телендә гомуми төп һәм урта белем бирү мәктәпләре (V-IX сыйныфлар) өчен татар әдәбиятыннан авторлык программасы. Төзүче-авторлары: Ә.Р.Мотыйгуллина, Р.Г.Ханнанов, Х.Х.Хөснуллина– Казан Татарстан китап нәшрияты, 2018.

Дәрәслек: 1.Татар әдәбияты: рус телендә төп белем бирү оешмалары өчен дәреслек (татар телен өйрәнүче укучылар өчен) 9 нчы сыйныф. Ике кисәктә. 1 нче кисәк. / Ә.Р.Мотыйгуллина, Р.Г.Ханнанов, Х.Х.Хөснуллина; [рәссамы Диләрә Нәүрүзова]. – Казан: “Мәгариф–Вакыт” нәшр., 2015. – 155 бит.

2. Татар әдәбияты: рус телендә төп белем бирү оешмалары өчен дәреслек (татар телен өйрәнүче укучылар өчен) 9 нчы сыйныф. Ике кисәктә. 2 нче кисәк. / Ә.Р.Мотыйгуллина, Р.Г.Ханнанов, Х.Х.Хөснуллина; [рәссамы Диләрә Нәүрүзова]. – Казан: “Мәгариф–Вакыт” нәшр., 2015. – 167 бит.

Уку фәненә характеристика

Билгеле булганча, уку-тунның максаты җәмгыять тарафыннан куелган социаль заказ белән билгеләнә. Татарстан Республикасының белем бирү системасына куйган төп бурычы – ижади фикерләүче, инициативалы, иҗтимагый тормышта актив катнашучы, белемле, ике дәрәҗә телендә һәм чит телләрдә дә иркен сөйләшеп аралашучы, билингваль шәхес формалаштыру.

Белем бирү өлкәсендә татар әдәбияты – эстетик төркемгә керүче предметларның берсе. Музыка, рәсем сәнгате белән янәшә сүз сәнгате – әдәбият укытыла. Ул дөньяны, тормышны, тарихны һәм бүгенгене, кешенең үз-үзен тотышын, психологиясен аңлауга ачыкч ролен үти, чөнки әдәбиятның төп өйрәнү-сүрәтләнү объекты – кеше, аның рухи дөньясы, тышкы дөнья, мохит һәм башка кешеләр белән мөнәсәбәтләре.

Төп максатлары:

1. Татар әдәбияты эсәрләрен өйрәнү аша татар телен дәрәҗә теле буларак өйрәнүнең сыйфатын арттыру.

2. Укучыларның телдән һәм язмача аралашу мөмкинлекләрен киңәйтү.

Төп бурычлар:

1. Татар әдәбиятының алтын хәзинәсен тәшкит иткән әдәби эсәрләр белән таныштыру.

2. Алган белемнәргә җанлы аралашу шартларында кулланырга өйрәтү.

3. Авторларның ижаты, тормыш юлы турында кыскача белем бирү, төрле сәнгать вәкилләре белән танышу.

4. Газета-журналлардан мәкаләләр, информациялардагы материаллар белән танышу.

Укыту фәненең уку планында тоткан урыны.

Эш программасы МБОУ “8 нче урта гомуми белем бирү мәктәбе” нең 2018/2019 нчы уку елына күрсәтелгән дәресләр санына яраклаштырылды. 9 нчы сыйныфларның нигез программасында татар әдәбияты дәресләренә 34 сәгать вакыт каралган. Мәктәпнең уку планында да татар әдәбиятына атнага 1 сәгать бирелү сәбәпле, эш программасында елга 34 дәрес алынды. Шуңа күрә контроль һәм язма эшләргә, бәйләнешле сөйләм үстерүгә бирелгән сәгатьләр саны кыскартып алынды. Дәресләрдә, Интернет ресурслары белән эшләү кебек эш төрләрен дә киңрәк куллану, компьютер технологияләрен күбрәк кертү планлаштырыла.

Татар әдәбиятынан программаның эчтәлегә

Курс темаларының эчтәлегә

I. Атадан улына чын мирас – сүздер (3 сәг.)

Халык авыз ижаты. Дастаннар.

Халык авыз ижатының эпик жанры дастан турында төшенчә. Дастаннарның төрләре. “Идегәй” дастаны. Аның төп герое. Дастанда тарихи шәхесләрнең сурәтләнүе. Әсәрдә ил белән идарә итү, халык язмышы мәсьәләсе.

Әдәбият теориясе. Халык авыз ижаты. Дастан. Трагедия (1 сәгать).

Кол Гали язмышы. Аның “Кыйссаи Йосыф” поэмасы. Йосыфның язмышы. Туганнар арасындагы мөнәсәбәтләр. Йосыф-Зөләйха мәхәббәте. Сюжетта кешеләрне ярату (гуманизм), гаделлек карашларының чагылышы. Поэмада төш күрү мотивлары.

Әдәбият теориясе.Рәдиф(1 сәгать).

Бүлектә үтелгәннәрне гомумиләштереп кабатлау (1 сәгать).

II. Мәхәббәт бер булса да, ике йөрәктә яши (2 сәг.)

Сәйф Сараи ижаты. Аның “Сөһэйл вә Гөлдерсен” дастаныннан өзек. Әсәренң сюжеты. Дастанда сурәтләнгән табигать күренешләренң роле. Чагыштыру, метафоралар, аларның оригинальлеге. Дөнъяны материалистик аңлауны чагылдырган детальләр, аларның ышандыру көче. Геройларга характеристика бирү.

Әдәбият теориясе. Нэзыйрәчелек (1 сәгать).

Бүлектә үтелгәннәрне гомумиләштереп кабатлау (1 сәгать).

III. Гөл үсә – жирнең күрке,

Кыз үсә – илнең күрке(7 сәг.)

Габделжаббар Кандаыйның тормыш юлы һәмижаты. “Сахибжамалга” поэмасы. Шагыйрьнең әдәбиятка алып килгән яңалыгы. Әсәрдә мәхәббәтнең чагылышы. Хатын-кыз гүзәллеген тасвирлауда шагыйрьнең табышлары (1 сәгать).

Ризәтдин Фәхретдиннең тормышы турында белешмә. “Әсма, яки Гамәл вә жәза” романында күтәрелгән проблемалар. Яхшылык һәм явызлык, әдәплелек һәм әдәпсезлек, галимлек һәм наданлык бәрелеше. Төп герой Әсма язмышы (1 сәгать).

Габдулла Тукайның тормыш юлы һәм эшчәнлеге турында белешмә. ӘдипнеңКазан чоры ижаты.“Татар кызларына” шигырендә күтәрелгән мәсьәләләр. Әсәрдә лирик геройның хисләрен ачыклау. Г.Тукайның татар кызлары турындагы хыял-өметләре. Шагыйрь һәм милләт язмышы мәсьәләсе. Казан шәһәрнең Габдулла Тукай музейе турында мәгълүмат.

Әдәбият теориясе. Антитеза (1 сәгать).

Фатих Әмирханның тормыш юлы һәмижаты. Әдипнең күпкырлы ижаты. “Хәят” повесте. Төп каһарман образы. Аңа хас сыйфатлар. Бай татар зыялыларының гаилә тормышы һәм горейф-гадәтләре. Шуң шартларда үскән татар кызының холкы тәрбияләнү, омтылыш-теләкләре чагылу. Рус дөнъясы белән аралашып үскән яш кешенең дөнъяга һәм яшәү тәртипләренә карашында каршылыклар туу. Кеше психологиясен тасвирлауда авторның осталыгы (1сәгать).

Аяз Гыйләжевның тормышы һәм ижаты турында белешмә. Аның “Жомга көн, кич белән...” повесте. Әсәрдә Бибинур образының бирелеше. Бибинур әбинең изге күңеллелеге, шәфкатьлелеге. Авторның кешеләрдә яхшылык, игелеклелек кебек сыйфатларның кими баруына борчылуы. Повестьның А.Солженицынның «Матрёнин двор» әсәре белән уртақ һәм аермалы яклары. Әсәренң сәнгатьнең башка төрләре белән бәйләнеше (1 сәгатъ).

Рөстәм Мингалим ижаты. Шагыйрьнең прозасы “Сап-сары көзләр” хикәясе. Сугыш чоры кешеләренең язмышы, тормышы сурәтләнеше (1 сәгатъ).

Бүлектә үтелгәннәрне гомумиләштереп кабатлау (1 сәгатъ).

IV. Бер йөрәктә туган жыр икенче йөрәкне кузгата(5 сәг.)

Әдәбият теориясе. Лирика. Пейзаж лирикасы.

Ркаил Зәйдулла турында белешмә. “Буранда” шигырендә сурәтләнгән табигать күренеше. Шагыйрь хисләрен ачу юллары

Илсәяр Иксанова ижаты. “Тузганак” шигырендә пейзаж бирелеше. Анда табигать һәм кеше мөнәсәбәтләренең ачылышы.

Әдәбият теориясе. Гражданлык лирикасы (1 сәгатъ).

Сания Әхмәтжанованың тормыш юлы һәм ижаты. Аның “Татар акылы...” әсәрендә күтәрелгән проблемалар. XX йөз башында Төркиягә киткән бөек шәхесләр турында мәгълүмат бирү.

Әдәбият теориясе. Фәлсәфи лирика (1 сәгатъ).

Марс Шабаев тормышы һәм ижаты. “Корыган имән монологы” шигырендә шагыйрьнең фәлсәфи карашларының чагылышы

Мөхәммәт Мирза тормышы һәм ижаты турында белешмә. Ижатына хас үзенчәлекләр. Робагый, газәл жанрындагы әсәрләре.

Әдәбият теориясе. Күңел лирикасы (1 сәгатъ).

Фирүзә Жамалетдинованың ижаты. Аның “Ташлар”, “Кунак көткән кебек” шигырьләренең идея-проблематикасы

Рәшит Әхмәтжанов тормышы һәм ижаты турында белешмә. “Сандугач керде күңелгә” шигырендә шагыйрь хисләренең чагылышы (1 сәгатъ).

Бүлектә үтелгәннәрне гомумиләштереп кабатлау (1 сәгатъ).

V. Театр – яктылыкка, нурга илтә! (4 сәг.)

Галиәсгар Камал тормышы һәм ижаты турында белешмә. Драматург каләменә хас сыйфатлар. “Беренче театр” комедиясендә конфликт һәм аның чишелеше, образларның үзенчәлекле якларын ачу.

Әдәбият теориясе. Сүз уйнату. Монолог (1 сәгатъ).

Беренче хатын-кыз татар артисткасы **Сәхибжамал Гыйззәтуллина-Волжская** ижаты, театр сәнгатен үстерүдәге эшчәнлегә.

Галиәсгар Камал исемендәге Татар дәүләт академия театры турында белешмә (1 сәгатъ).

Халисә Мөдәррисованың тормышы һәм ижаты. “Бәйге хакы” повестеннан өзек белән танышу. Язучының кеше язмышы турындагы ачыш-табышлары. Артистлар тормышын яктыртудагы яңалыгы. Аның сәхнә эсәре булып уйналуы (1 сәгатъ).

Бүлектә үтелгәннәрне гомумиләштереп кабатлау (1 сәгатъ).

VI. Мең шифага ия кулларда

Күпме язмышларның эзе бар... (3 сәг.)

Габдрахман Әпсәләмовның тормыш юлы һәм ижаты. “Ак чәчәкләр” романында күтәрелгән проблемалар. Эсәрдә табиблар һәм шәфкать туташларының хезмәтен чагылдыру үзенчәлегә.

Әдәбият теориясе. Роман. Хронотон (1 сәгатъ).

Сажидә Сөләйманованың тормышы һәм язмышы турында белешмә. Әдинең шигъри осталыгы. Шагыйрәнең прозасы. Табиблар тормышын чагылдырган “Гөлбадран” повестеннан алынган “Дөнъя бу!..” өзеге белән танышу. Сәламәтлек сагында торучы табибларның үз эшләренә һәм кешеләргә мөнәсәбәте. Медицинада хирург хезмәте турында сөйләшү (1 сәгатъ).

Бүлектә үтелгәннәрне гомумиләштереп кабатлау (1 сәгатъ).

VII. Укытучым! Синең бөөк исемен

Йөрәгемдә мәңге сакланыр... (4сәг.)

Мөхәммәт Мәъдиевның тормыш юлы һәм ижаты. Әдип каләменә хас сыйфатлар. “Фронтвиклар” романында укытучылар тормышын һәм эшчәнлеген чагылдыру үзенчәлегә. Төп герой Рушад образы.

Әдәбият теориясе. Тип (1 сәгатъ).

Рәдиф Гаташның тормышы һәм ижаты турында белешмә. Аның шигъри осталыгы. Эсәрләренә жанры. “Укытучы” шигъре (1 сәгатъ).

Лена Шагыйрьжанның тормыш юлы һәм ижаты. Шигърияткә алып килгән яңалыгы. “Укытучы” шигърендә күтәрелгән проблемалар.

Вакыйф Нуриевның тормыш юлы һәм ижаты. “Инша” хикәясендә Әкрәм образының бирелеше. Хикәядәге юморны аңлау (1 сәгатъ).

Бүлектә үтелгәннәрне гомумиләштереп кабатлау (1 сәгатъ).

VIII. Авыр эшкә беләк бар,

Кыю эшкә йөрәк бар (6 сәг.).

Хәсән Сарьянның тормыш юлы һәм ижаты. Ижатында лиризм. “Әткәм һөнәре” повестенда яшъ кеше образын ачу үзенчәлекләре, аларда әхлакый сыйфатларның бирелеше. Татар халкының борынгыдан килгән һөнәрләре турында белешмә бирү (1 сәгатъ).

Гариф Ахуновның тормышы һәм ижаты турында белешмә. Ижатында нефтьчеләр тормышын яктырту үзенчәлекләре. “Хәзинә” романында нефть чыгаручылар образлары. Нефть табу белән бәйлә һөнәрләр турында мәгълүмат бирү.

Әдәбият теориясе. Әдәби характер (1 сәгатъ).

Илдар Юзеевның тормыш юлы һәм ижаты. Аның шигъри һәм драматурглык осталыгы. “Таныш моңнар” поэмасында яшъ кешенең тормыш юлын сайлауны чагылдыру.

Әдәбият теориясе. Поэма (1 сәгатъ).

Хисам Камаловның тормыш юлы һәм ижаты. “Очучы” хикәясендә күтәрелгән проблемалар. Очучы һөнәре турында мәгълүмат бирү.

Әдәбият теориясе. Мәдхия (1 сәгатъ).

Мәдинә Маликованың тормыш юлы һәм ижаты. “Казан каласы – таш кала” повестенда архитекторлар һөнәренә хас сыйфатларны чагылдыру үзенчәлегә

Салисә Гәрәеваның тормышы һәм ижаты турында белешмә. Эшче һөнәрләрен ачу үзенчәлеге. “Сварщик егет” шигыре. Әдәбиятта тимерне эретеп ябыштыручылар образларын һәм эшчәнлеген гәүдәләндерү *(1 сәгатъ)*.

Бүлектә үтелгәннәрне гомумиләштереп кабатлау *(1 сәгатъ)*.

“Туған тел (татар теле)” укыту предметының тематик планы

Программаның төп темалары/ бүлекләре	Сәгать саны	Агымдагы һәм арадаш контроль;	Контроль формасы
Атадан улына чын мирас – сүздер	3	-	-
Мәхәббәт бер булса да, ике йөрәктә яши	2	-	-
Гөл үсә – жирнең күрке, Кыз үсә – илнең күрке	7	-	-
Бер йөрәктә туған җыр икенче йөрәкне кузгата	5	-	-
Театр – яктылыкка, нурга илтә!	4	-	-
Мең шифага ия кулларда Күпме язмышларның эзе бар...	3	-	-
Укытучым! Синең бөек исемң Йөрәгемдә мәңге сакланыр...	4	-	-
Авыр эшкә беләк бар, Кыю эшкә йөрәк бар	6	Арадаш аттестация эше	Тест
Барысы:	34		

Татар әдәбиятыннан календарь – тематик план

№	Б/с.	Тема	С/с	Эчтәлек элементлары	Үткәру вакыты	
					План	Факт
		1. Атадан улына чын мирас – сүздер – 3 сәгать				
1	1.1	Якутлар табыладыр вакыт белән.	1	Дастаннар турында белешмә бирү, “Идегәй” дастанындагы геройлар белән таныштыру, әсәрне анализлау.	05.09	
2	1.2	Шагыйрь күңеле төпсез кое түгел, Ул күңелдә язмыш язылган.	1	Шагыйрь Кол Галинең тормыш сәхифәләре ачыклау, “Кыйссаи Йосыф” әсәрен аңлату.	12.09	
3	1.3	Бүлектә үтелгәннәрне гомумиләштереп кабатлау	1	Үткәннәрне кабатлау, Ю.Сафиуллинның “Идегәй” трагедиясен биремнәр ярдәмендә анализлау. .	22.09	

		II. Мәхәббәт бер булса да, ике йөрәктә яши (2 сәг.)				
4	2.1	Мәхәббәтне үлчәр өчен бизмәннәр юк.	1	Сәйф Сарайның тормыш юлы һәм ижатын аңлату, “Сөһәйл вә Гөлдерсен” әсәрендәге геройларга характеристика бирү, әсәрне анализлау..	29.09	
5	2.2	Үлемнән дә көчле мәхәббәт.	1	Кабатлау, әдәбиятта нэзыйрәчелек төшенчәсен, чын мәхәббәт барлыгын аңлату	06.10	
		III. Гөл үссә – жирнең күрке, Кыз үссә – илнең күрке(7 сәг.)				
6	3.1	Мәхәббәт ярасын бары вакыт дәвалый.	1	Г.Кандалыйның тормыш юлы һәм ижаты мисаллар нигезендә аңлату. “Сәхибҗамалга” поэмасын сорау һәм биремнәр ярдәмендә әсәрне анализлау.	13.10	
7	3.2	Кабатланмас үз язмышы белән Туа жиргә адәм баласы.	1	Р.Фәхретдиннең “Әсма, яки Гамәл вә жәза” романыннан “Бичара Әсма”, “Саф мәхәббәт” бүлекләрен, мәгънәләрен аңлату.	20.10	
8	3.3	“Дөнъяда бик аз булыр чын шагыйрь Габдулладай...”	1	Г.Тукайның тормыш юлы һәм ижаты турында белешмә бирү, “Татар кызларына” әсәрендәге проблемаларны аңлату.	27.10	
9	3.4	. Чәчәк – яз белән, мәхәббәт – наз белән.	1	“Хәят, мин сезне сөям” әсәрендә пейзажның ролен ачыклау..	10.11	
10	3.5	Офыклар артында гына бәхетле еллар тора.	1	Аяз Гыйләҗев ижаты белән таныштыру, “Жомга көн, кич белән...” әсәре. уңай һәм тискәре геройларны ачыклау.Әсәрне анализлау.	17.11	
11	3.6	Иңнәрендә илне тарткан хатыннарынның, Йөзләренә сары көзләр төсә сарган...	1	Рөстәм Мингалимнең тормыш юлын, ижаты белән таныштыру, “Сап-сары көзләр” хикәясенә мәгънәсен аңлату.	24.11	
12	3.7	Гөл үссә – жирнең күрке, кыз үссә – илнең күрке.	1	Гаиләдә кыз бала тәрбияләү үзенчәлекләрен ачыклау.	01.12	
		IV. Бер йөрәктә туган җыр икенче йөрәкне кузгата(5 сәг.)				
13	4.1	Асыл сүзләр ята күңел түрендә.	1	Ркаил Зәйдулланың тормыш юлы, ижатын аңлату, “Буран” шигырен уку, пейзаж лирикасы турында мәгълүмат бирү, мәгънәсен ачыклау.	08.12	
14	4.2	Яшен кипмәс, үз жирендә мөһажир булып тусаң...	1	. С.Әхмәтҗанованың тормыш юлы һәм ижаты белән таныштыру, “Татар акылы...” шигырен уку, анализлау; гражданлык лирикасы турында	15.12	

				төшенчә биру.		
15	4.3	Имән кебек таза иде, дисеннәр...	1	Марс Шабәев турында сөйләү, “Корыган имән монологы” шигырен уку, сәяси, фәлсәфи лирика турында мәгълүмат биру. Шагыйрь Мөхәммәт Мирза турында мәгълүмат биру, тормыш юллары белән таныштыру.	22.12	
16	4.4	“Дөнъяны, тормышны Мин чиксез яратам...”	1	Шагыйрә Фирүзә Жамалетдинова турында мәгълүмат биру. “Ташлар” һәм “Кунак көткән кебек” шигырьләрен анализлау, күнел лирикасы турында теоретик төшенчәне үзләштерү. Рәшит Әхмәтжановның тормыш юлы һәм ижаты белән таныштыру, “Сандугач керде күнелгә” анализлау.	12.01	
17	4.5	Бер йөрәктә туган жыр икенче йөрәкне кузгата.	1	Лирика бүлеген йомгаклау. (Р.Зәйдулла, И.Иксанова, С.Әхмәтжанова, М.Шабәев, М.Мирза, Ф.Жамалетдинова, Р.Әхмәтжанов ижаты мисалында йомгак ясау).	9.01	
V. Театр – яктылыкка, нурга илтә! (4 сәг.)						
18	5.1	Татар театрының атасы.	1	Галиәсгар Камалның тормыш юлы һәм ижатын сөйләү, аңлату, “Беренче театр” комедиясен анализлау.	26.01	
19	5.2.	“Һәр күнелләр нурланадыр, чыкса Гыйззәтуллина...”	1	Сәхибҗамал Гыйззәтуллина- Волжскаяның тормыш юлын һәм ижатын аңлату.	02.02	
20	5.3.	Һәр чорның – үз жырчысы	1	Халисә Мөдәррисованың тормыш юлы һәм ижаты турында мәгълүмат биру, “Бәйге хакы” повестеннан өзекне анализлау..	09.02	
21	5.4.	Сәнгатьтә тирәнлектә төшү өчен, биек күтәрелергә кирәк.	1	Укылган әсәрләргә, авторларны, әсәрләргә идеясен аңлату, ижади һөнәрләр турында мәгълүмат биру.	16.02	
VI. Мең шифага ия кулларда Күпме язмышларның эзе бар... (3 сәг.)						
22	6.1	Ак чәчәкләр	1	Г.Әпсәләмовның тормыш юлы һәм ижатын аңлату. “Ак чәчәкләр” романындагы геройларга характер-ка биру .	2.03	
23	6.2	Остазның дәвамчысы.	1	Сәҗидә Сөләйманованың тормыш юлы һәм ижаты турында белешмә биру,	9.03	

				“Гөлбадран” повестен анализлау.		
24	6.3	Уңған кешеләрнең уңғанлыгы эшкә килгән чакта күренә.	1	“Мең шифага ия кулларда күпме язмышларның эзе бар...” бүлегендә өйрәнелгән материалны йомгаклау.	16.03	
		VII. Укытучым! Синәң бөөк исемен Йөрәгемдә мәңге сакланыр... (4сәг.)				
25	7.1	Игелек орлыклары чәчегез, бәхет игеннәре игәрсез.	1	Мөхәммәт Мәһдиевның тормыш юлы, ижаты. “Фронтвиклар” романын анализлау..	6.04	
26	7.2	Һөнәрләр күп. Кем булсаң да: табиб, эшче, тукучы... Тик онытма бер нәрсәне – юл күрсәтәукытучы.	1	Шагыйрь Рәдиф Гаташның тормыш юлы, ижаты белән таныштыру, “Укытучы” шигырен анализлау; укытучы һөнәре турында әңгәмә..	13.04	
27	7.3	Кыяларга сукмак салу читенрәк – тик күңелгә юл салудан җиңелрәк.	1	Лена Шагыйрьжаның тормыш юлы һәм ижаты. “Укытучы” шигырен анализлау.	20.04	
28	7.4.	Эшле кешенәң авызы ашлы	1	“Укытучым! Синәң бөөк исемен йөрәгемдә мәңге сакланыр...” бүлегендә өйрәнгән материалны үзләштерү дәрәжәсен ачыклау..	27.04	
		VIII. Авыр эшкә беләк бар, Кыю эшкә йөрәк бар (6 сәг.).				
29		Ата-бабадан килгән һөнәр җиде буынны туйдыра.	1	Хәсән Сарьянның тормыш юлы һәм ижаты белән таныштыру, “Өткәм һөнәре” повестеннан өзекне аңлату.	4.05	
30		Каты ташлар тишеп, катламнарда Жир маен да эзләп табалар.	1	Гариф Ахуновның тормыш юлы һәм ижаты турында белешмә бирү, “Хәзинә” романыннан өзек өйрәнү	11.05	
31		Таныш моңнар.	1	Илдар Юзеевның тормыш юлы, ижаты белән таныштыру, “Таныш моңнар” поэмасын йомгаклау..	18.05	
		Хыял канатлары ярдәмендә, биек-биек күкне кочарга...	1	Хисам Камаловның тормыш юлы һәм ижаты турында белешмә бирү, “Очучы” хикәясендә төп геройларны ачыклау		
32	7.5.	Мең чакрымга сузылган сәяхәт тә беренче адымнан башлана.	1	Мәдинә Маликованың тормыш юлы һәм ижаты турында белешмә бирү, “Казан каласы таш кала” повестен йомгаклау..	20.05	
33	7.6.	Арадаш аттестация эше	1	Контроль эш эшләү.		
34	7.7	Контроль эшне анализлау .	1	Ел буе өйрәнгәннәргә гомумиләштереп кабатлау.	25.05	

9 нчы сыйныф укучыларының әзерлек дәрәжәсенә таләпләр:

- әдәби әсәрләрне, сүзләрен дәрәжә әйтеп, йөгерек уку;
- авторның әйтергә теләгән фикерен аңлау, үз мөнәсәбәтен белдерү, әсәрне өлешләргә бүлү һәм планын төзи белү;
- әдәби-теоретик төшенчәләрне рус әдәбияты белеме белән тәңгәлләштерү;
- татар әдәбиятының һәм тарихи мәгълүматларның дөнья культурасында тоткан урынын аңлау;
- авторларның тормыш юлы һәм ижаты турында кыскача күзаллау;
- 12—13 татар, рус, чит ил язучы-шагыйрьләренә исемнәрен һәм алар язган әсәрләрне белү;
- 6—8 сәнгать әһеленә тормышы, ижаты турында мәгълүматлы булу;
- Казан һәм Татарстан төбәгендәге мәдәният учаклары (музей, театр, тыюлык, концерт залы һ.б.), балалар матбугаты турында белү;
- төрле халыкларның фольклор үрнәкләрен татар халык авыз ижаты белән чагыштыру;
- 7—8 мәкаль—әйтемне русча эквивалентлары белән истә калдыру;
- төрле авторларның 4—5 шигырен яки әсәрдән өзекне яттан сөйли белү;
- сүзлекләр, энциклопедияләр, Интернет-ресурслардан файдаланып, үзгә кирәкле материалны табу;
- төрле темаларга проект эше яклау;
- әдәби әсәрне тормыш белән бәйләп, үз гамәлләренә бәя бирү.

Уку- укыту методик комплекты:

1. Укучылар өчен

Дәрәслек:

1. Татар әдәбияты: рус телендә төп беләм бирү оешмалары өчен дәрәслек (татар телен өйрәнүче укучылар өчен) 9 нчы сыйныф. Ике кисәктә. 1 нче кисәк. / Ә.Р.Мотыйгуллина, Р.Г.Ханнанов, Х.Х.Хөснүллина; [рәссамы Диләрә Нәүрүзова]. – Казан: “Мәгариф–Вакыт” нәшр., 2015. – 155 бит.

2.. Татар әдәбияты: рус телендә төп беләм бирү оешмалары өчен дәрәслек (татар телен өйрәнүче укучылар өчен) 9 нчы сыйныф. Ике кисәктә. 2 нче кисәк. / Ә.Р.Мотыйгуллина, Р.Г.Ханнанов, Х.Х.Хөснүллина; [рәссамы Диләрә Нәүрүзова]. – Казан: “Мәгариф–Вакыт” нәшр., 2015. – 167 бит.

2. Укытучы өчен

Дәрәслек:

1. Татар теле: Рус телендә урта гомуми беләм бирүче мәктәпнең 9 нчы сыйныфы өчен дәрәслек/ рус телендә сөйләшүче балалар өчен. – Казан: Мәгариф, 2008. – 175 б.

1. Р.З. Хәйдәрова, Р.Л. Малафеева, Ә.Г. Әхәтова. Рус телендә сөйләшүче балаларга татар теле, уку дәрәсләре оештыру. 9нчы сыйныф Укытучылар өчен методик кулланма. – Чаллы. – 2008. – 64 б.

2. Ф.С. Сафиуллина, К. Фәтхуллова. Рус телендә сөйләшүче балалар өчен биремнәр, күнегүләр. – Казан: Мәгариф. – 2009. – 56 б.

3. Р.З.Хәйдәрова. Телне эзлекле өйрәтү // Мәгариф № 4, 2006. – 30 – 32 б.

Өстәмә әдәбият:

1. Р.З. Хәйдәрова, Р.Л. Малафеева, Ә.Г. Әхәтова. Рус телендә сөйләшүче балаларга татар теле, уку дәрәсләре оештыру. 9нчы сыйныф Укытучылар өчен методик кулланма. – Чаллы. – 2008. – 64 б.

2. Ф.С. Сафиуллина, К. Фәтхуллова. Рус телендә сөйләшүче балалар өчен биремнәр, күнегүләр. – Казан: Мәгариф. – 2009. – 56 б.
3. Р.З.Хәйдәрова. Телне эзлекле өйрәтү // Мәгариф № 4, 2006. – 30 – 32 б.
4. Рус телендә сөйләшүче балаларга татар телен укуыту программалары” (Ф.С.Сафиуллина, К.С.Фәтхуллова. Казан. “Мәгариф” нәшрияты. - 2003).
5. Рус мәктәпләрендәге рус төркеме укучыларына татар теленнән гомуми белем бирүнен дәүләт стандарты.
6. Р.З.Хәйдәрова Г.М. Әхмәтҗанова Гомуми белем бирү оешмаларында рус телле балаларның татар теленнән белемнәрен контрольгә алу буенча биремнәр җыентыгы. Яр Чаллы, 2014
7. «Мәгариф» журналлары, “Ачык дәрес” газеталары

Интернет ресурслар:

<https://edu.tatar.ru>,

nsportal.ru,

<http://pedsovet.su>,

belem.ru,

ӨСТӘМӘЛӘР

Тематик планда үзгәрешләр бите

№п/п	Дата	Календарь-тематик пландагы үзгәрешләр	Сәбәбе	Килешенде

Һәр дәрәс җавап 1 балл белән бәяләнә. Укучы җыярга мөмкин булган иң югары балл – 15

Тестлаштыру формасындагы эшләрне бәяләү.

90 - 100% башкарылган эш – “5” (14-15)

75-90% башкарылган эш – “4” (11-13)

50-75% башкарылган эш – “3”(10-8)

50% тан түбән башкарылган эш – “2”(0-7)